

EXPUNERE DE MOTIVE

“Cazul F.N.I.” a debutat la sfârșitul lunii mai 2000, când Fondul Național de Investiții, fond de investiții deschis înființat în anul 1995, a încetat răscumpărarea unităților de fond.

Investitorii la acest fond deschis de investiții, persoane fizice și juridice, au fost păgubiți cu sume importante de bani și au reclamat organelor în drept existența unor fapte penale care ar fi determinat prăbușirea fondului.

Nemulțumirea investitorilor s-a exprimat și prin numeroase mișcări de stradă, unele nefiind lipsite de manifestări violente.

Amploarea scandalului a determinat Parlamentul României să înființeze Comisia de anchetă privind modul de reglementare și supraveghere a pieței de capital de către Comisia Națională a Valorilor Mobiliare și a pieței monetare de către Banca Națională a României, pornind de la constatarea stării de încetare de plăți a Fondului Național de Investiții, precum și pentru verificări la societățile comerciale cu capital majoritar de stat și la instituțiile publice implicate în cazul FNI-SOV Invest. Ca urmare a raportului întocmit de comisia parlamentară, prin Hotărârea nr. 35/2000 a Parlamentului, Guvernul a fost obligat să prezinte în termen de 15 zile soluțiile de rezolvare a problemei celor care au fost păgubiți în acest caz. Proiectul de lege privind unele măsuri pentru atenuarea consecințelor intrării în încetare de plăți a Fondului Național de Investiții (E.356/13.10.2000), înaintat de fostul Guvern Parlamentului, nu a fost adoptat.

Nu au fost adoptate nici propunerile legislative ale grupurilor parlamentare U.D.M.R și P.R.M. pentru despăgubirea investitorilor F.N.I.

Au fost înființate mai multe asociații ale investitorilor la F.N.I., care s-au implicat atât în procesele aflate pe rolul instanțelor judecătorești, cât și în reprezentarea investitorilor în relația cu autoritățile statului, prin intermediul acestor asociații fiind solicitată insistent despăgubirea investitorilor, motivată îndeosebi pe existența unui contract de “fidejusiune/cauțiune” semnat de fostul președinte al Casei de Economii și Consemnațiuni C.E.C. S.A., Camenco Petrovici, cu reprezentanții F.N.I. și S.C. SOV Invest S.A.

Dintre asociațiile care reprezintă și în prezent interesele investitorilor la FNI cele mai cunoscute sunt: Asociația Națională a Investitorilor F.N.I. (A.N.I.F.N.I.), președinte Ovidiu Mazilescu; Asociația Națională pentru Protecția Investitorilor (A.N.P.I.), președinte Mihai Nicolaevici, asociație înființată în 1996 după prăbușirea Fondului Mutual al Oamenilor de Afaceri; Asociația Investitorilor Păgubiți C.E.C. F.N.I. 6 decembrie 1999-mai 2000, președinte Lucian Spetie; Asociația Civilă a Investitorilor Păgubiți 24 mai 2000, președinte Daniel Dima.

Referitor la situația investitorilor afectați de încetarea răscumpărării unităților de fond de către F.N.I., din baza de date a S.C. SOV Invest S.A., societatea de administrare a fondului, rezultă următoarele:

- număr total al investitorilor real păgubiți (care nu și-au recuperat suma inițial investită) = 211.908, din care:

- 82.836 au investit până la 6 decembrie 1999, data semnării contractului de fidejusiune/cauțiune dintre C.E.C., F.N.I., SOV Invest S.A.;

- 129.072 (125.769 persoane fizice) au investit după data de 6 decembrie 1999;

- valoarea totală a sumelor investite = 2.474 miliarde lei, din care:

- 562,6 miliarde lei până la 5 decembrie 1999;

- 1.911,8 miliarde lei după 5 decembrie 1999 (1.890,4 miliarde lei investite de persoane fizice).

Manifestațiile organizate de asociațiile investitorilor, petițiile adresate Guvernului sau altor autorități ale statului, greva foamei, precum și alte forme de protest continuă și după schimbarea Guvernului.

Declanșarea "crizei F.N.I." a determinat investirea instanțelor judecătorești cu soluționarea mai multor procese. Dintre acestea se cuvin menționate următoarele:

- dosar nr. 4615/2000, Tribunalul București-Secția Comercială; prin sentința nr. 4516, din 25 iulie 2000, a fost respinsă acțiunea în constatarea nulității absolute a contractului de fidejusiune/cauțiune dintre C.E.C., F.N.I. și SOV Invest, formulată de C.E.C. și cererea de intervenție în interes propriu formulată de Statul Român, prin Ministerul Finanțelor; hotărârea este definitivă și irevocabilă ca urmare a Deciziei 3030 din 25 octombrie 2000 a Curții de Apel București-Secția Comercială și a Deciziei 1323 din 1 martie 2001 a Curții Supreme de Justiție-Secția Comercială;

- dosar nr. 60/2001, Tribunalul București- Secția Comercială; prin Sentința nr. 3887, din 11 mai 2001, a fost respinsă acțiunea în constatarea nulității absolute a contractului de fidejusiune/cauțiune dintre C.E.C., F.N.I. și SOV Invest, formulată de Statul Român prin Ministerul Finanțelor, ca urmare a admiterii excepției de autoritate de lucru judecat invocată de pârâtele F.N.I. și SOV Invest; prin aceeași sentință s-a dispus judecarea cererilor de intervenție în interes propriu formulate de Asociația Națională a Investitorilor F.N.I. și persoane fizice, fixându-se termen la 8 iunie 2001;

- dosar penal nr. 18518/2000, Judecătoria sectorului 2; dosarul urmează a fi repus pe rolul instanței, după soluționarea excepției de neconstituționalitate invocată de avocații apărării; în procesul penal C.E.C. este atât parte civilă pentru prejudiciul suferit ca urmare a nerecuperării valorii plasamentelor la F.N.I. și prin semnarea contractului de fidejusiune/cauțiune de către inculpatul Camenco Petrovici, cât și parte responsabilă civilmente în legătură cu același contract;

- 22 de procese având ca obiect cereri în pretenții formulate de investitori persoane fizice și juridice pentru obligarea CEC la plata despăgubirilor; în 3 dintre aceste litigii instanțele de fond au admis acțiunea și au obligat C.E.C. la plata de despăgubiri către investitori, hotărârile în cauză fiind atacate cu apel.

Referitor la situația proceselor privind "cazul F.N.I." se pot desprinde următoarele concluzii:

a) finalizarea procesului penal, aflat, în prezent, pe rolul Judecătoriei sectorului 2, care urmează să stabilească dacă poate fi angajată răspunderea penală a inculpaților (persoane din conducerea F.N.I., SOV Invest, C.E.C., C.N.V.M. etc.), are rolul esențial și în stabilirea despăgubirilor care se cuvin investitorilor persoane fizice și juridice;

b) deși acțiunea în constatarea nulității absolute a contractului de fidejusiune/cauțiune dintre C.E.C., F.N.I., SOV Invest a fost respinsă prin sentința Tribunalului București, definitivă și irevocabilă, nu a fost stabilită în sarcina C.E.C. obligația de plată a vreunei sume cu titlul de despăgubire;

c) nu au fost promovate decât un număr neînsemnat de acțiuni pentru obligarea la plata despăgubirilor de către C.E.C. (22) și nu există nici o hotărâre executorie în acest sens;

d) nu există, în prezent, obligații certe, lichide și exigibile ale C.E.C. sau altei instituții a statului;

e) despăgubirea investitorilor nu se poate realiza înainte ca instanțele judecătorești competente să se pronunțe cu privire la acest aspect, deoarece nici nu poate fi realizată practic despăgubirea investitorilor, nefiind determinate de către instanțele competente persoanele care au dreptul la despăgubiri, cuantumul despăgubirilor care urmează a se acorda și persoanele obligate la plata acestora.

Cu toate acestea apare ca fiind necesară adoptarea unui act normativ de forță legii, pentru a diminua tensiunea socială creată în jurul acestei crize, în mod deosebit pentru a se crea posibilitatea acordării unor ajutoare investitorilor care au situație materială critică în urma prăbușirii F.N.I., pentru a fi reglementate măsuri de iar pe de altă parte, pentru a rezolva problemele legate de implicarea C.E.C. în această criză.

Așa cum am arătat mai sus, după data de 6 decembrie 1999, ca urmare a unei intense campanii publicitare și, posibil, și a implicării C.E.C., un număr de 125.769 persoane fizice au investit în unități de fond F.N.I. 1.911,8 miliarde lei, fără a reuși ulterior răscumpărarea unităților. Dintre acești investitori unii sunt persoane cu venituri modeste, pensionari, salariați disponibilizați care au investit plățile compensatorii etc. și care, ca urmare a prăbușirii F.N.I., și-au văzut spulberate economiile. Se poate aprecia că o parte dintre acești investitori nici nu aveau suficiente informații pentru a aprecia riscurile unei investiții într-un astfel de fond.

Implicarea C.E.C. în "cazul F.N.I." este o altă problemă care trebuie rezolvată în timp util, având în vedere efectele negative însemnate asupra evoluției acestei societăți bancare, sub două aspecte majore: crearea condițiilor pentru finalizarea procesului de restructurare a C.E.C. și neafectarea bugetului de stat ca urmare a unei posibile obligări a sa la plata unor despăgubiri în viitor.

Înainte de fi implicată în scandalul F.N.I., C.E.C. a început un amplu program de restructurare. Deși în prezent nu a fost stabilită existența unei obligații a sa de a despăgubi investitorii la F.N.I. certă, lichidă și exigibilă, procesele în care este implicat și posibilitatea ca în viitor să fie totuși obligat la plata unor sume de bani, fac imposibilă

continuarea procesului de restructurare început. Afectarea gravă a angajamentelor și negocierilor cu organismele financiare internaționale în legătură cu restructurarea C.E.C., poate avea consecințe negative și pentru imaginea și credibilitatea României în raporturile cu organismele internaționale. Este de subliniat și faptul că, având în vedere că C.E.C. are drept unic acționar statul, obligarea sa viitoare la plata unor despăgubiri ar avea implicații indirecte tot asupra bugetului statului. În cazul obligării C.E.C. la plată, suma potențială cuprinsă între 2.000 și 8.000 miliarde lei ar depăși cu mult atât capitalul social al C.E.C., cât și profitul său anual, iar afectarea fondurilor deținute în administrare de C.E.C. (sub formă de depozite diverse), ar antrena garanția statului.

Pentru aceste motive, a fost elaborat proiectul de lege anexat prin care se stabilește cadrul juridic pentru acordarea de ajutoare financiare investitorilor la F.N.I., unele măsuri pentru recuperarea de către aceștia a sumelor investite la acest fond, precum și pentru delimitarea C.E.C. de criza F.N.I. în vederea continuării procesului de restructurare.

Referitor la acordarea de ajutoare acelor investitori la F.N.I. care reprezintă cazuri sociale, mecanismul propus prin proiectul de lege anexat constă în următoarele:

Persoanelor fizice care au investit la F.N.I., aflate în situații sociale deosebite, li se acordă un ajutor financiar, de până la 10.000.000 lei. Suma maximă investită de persoane fizice care nu au răscumpărat unități de fond la F.N.I. este de 2.474 miliarde lei. Suma necesară acordării ajutorului social este estimată la aproximativ 1.000 miliarde lei. Pot primi ajutor material nerambursabil numai persoanele fizice care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

a) au investit în unități de fond la Fondul Național de Investiții și nu au efectuat nici o răscumpărare de unități de fond ale Fondului Național de Investiții;

b) au un venit net lunar pe membru de familie de până la 1.000.000 lei.

Plata ajutorului financiar se face de către Oficiul pentru Recuperarea Creanțelor Bancare din Fondul pentru ajutor financiar al investitorilor la F.N.I., administrat și gestionat de Oficiul pentru Recuperarea Creanțelor Bancare.

Fondul se constituie din următoarele surse:

a) contribuția societăților comerciale cu capital integral de stat, din fondul propriu de rezervă al acestora, în cuantumul care se aprobă prin hotărâre a Guvernului;

b) dobânzi încasate pentru plasamentele financiare, pe termen scurt, din prezenta lege, efectuate din disponibilul fondului;

c) vărsăminte, donații, făcute de persoane fizice sau juridice, precum și alte surse.

Pentru redresarea financiară a Fondului Național de Investiții, reluarea activității și crearea posibilității pentru investitori de a-și recupera, măcar în parte, investiția, prin proiectul de lege se reglementează convocarea adunării generale a investitorilor care urmează să decidă cu privire la continuarea activității fondului, transformarea în fond de investiții cu capital de risc, într-una din formele prevăzute de lege, sau lichidarea fondului.

După finalizarea procedurilor de transformare a Fondului Național de Investiții, reprezentanții acestuia sunt în drept să solicite instanțelor judecătorești competente ridicarea sechestrului asupra activelor fondului.

În scopul creșterii valorii capitalului inițial al fondului cu capital de risc, Oficiul de Recuperare a Creanțelor Bancare poate, la solicitarea fondului, să participe la majorarea capitalului cu aporturi constând în valori mobiliare pe care le deține în portofoliu, precum și în creanțe certe, lichide și exigibile, în schimb primind titluri de participare la fondul cu capital de risc.

Titlurile de participare ale Fondului Național de Investiții vor fi considerate fracțiuni ale titlului de participare ale entității rezultate în urma transformării și vor putea fi transmise, inclusiv prin tranzacții pe piața extrabursieră, într-un termen estimat de circa 5 ani investitorii având posibilitatea recuperării investițiilor.

Cheltuielile pentru consultarea investitorilor și finalizarea procedurilor de transformare în fond cu capital de risc, estimate la aprox. 500 milioane lei, ar urma să fie avansate de către Oficiul pentru Recuperarea Creanțelor Bancare și recuperate ulterior din activele fondului.

În ceea ce privește delimitarea C.E.C. de "criza F.N.I.", prin proiectul de lege se reglementează preluarea fără plată de către Oficiul pentru Recuperarea Creanțelor Bancare a tuturor drepturilor și obligațiilor Casei de Economii și Consemnațiuni C.E.C. S.A., rezultate din actele juridice încheiate de aceasta cu Fondul Național de Investiții și/sau S.C. SOV INVEST S.A.

Oficiul pentru Recuperarea Creanțelor Bancare se subrogă în toate drepturile și obligațiile procesuale ale C.E.C. S.A. și dobândește calitatea procesuală pe care C.E.C. S.A. o are la data intrării în vigoare a legii, creanțele preluate urmând a fi realizate prin modalitățile prevăzute de lege pentru creanțele bancare neperformante, precum și prin executarea silită după procedurile reglementate de lege pentru creanțele bancare neperformante.

Față de cele prezentate, s-a întocmit proiectul de Lege privind unele măsuri pentru diminuarea consecințelor încetării răscumpărării de unități de fond de către Fondul Național de Investiții, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

